

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

ירושלים, ט"ז אדר א תשע"ו
25/02/2016
פניה: 16308869
סימוכין: 16310389

לכבוד
ירדנה מלר – הורוביץ
מזכירת הכנסת
הכנסת
ירושלים - 91950

שלום רב,

הנדון: התמודדות עם הירידה בשיעור האקדמאים יוצאי ברית המועצות ושיעור הנשירה בקרב ילדי עולים מברית המועצות לשעבר מבית הספר התיכון
(מסקנות ועדת החינוך, התרבות והספורט בעקבות החלטה על דיון מהיר מיום 23/12/15)

קיבלתי בתודה את מסקנות הדיון בנושא שבנדון וברצוני לברך את מכון ברוקדיל על מחקרו החשוב, המציג בסה"כ תמונה מעודדת באשר לקליטתם של עולי בריה"מ בישראל.

המחקר המדובר (מגמות בהשתלבותם של עולי ברית המועצות לשעבר בחברה הישראלית בשני העשורים האחרונים - מאת וצייסלב קונסטנטינוב - מאירס - גויינט - ברוקדיל) עסק בסוגיות רבות ולצד אתגרים אותם תאר - תאר גם ממצאים מעודדים, ביניהם:

1. רובם המכריע של העולים "מרגישים בבית" ומתכוונים להישאר בארץ.
2. אחוז העולים בגיל 20-34 ששירתו בצה"ל דומה לזה שבקרב כלל הישראלים באותו הגיל.
3. אחוז ילדי בריה"מ לשעבר הזכאים לתעודת בגרות גדל בשנים האחרונות ובקרב ילדי העולים שנולדו בישראל, אחוז זה עולה על הממוצע הארצי.
4. מספר הסטודנטים ושיעורם בקרב העולים הצעירים גדלו מהר, אף שרובם כבר אינם זכאים לתמיכה מיוחדת כעולים.
5. המעמד התעסוקתי - מקצועי של העולים משתפר בהדרגה וכיום למעלה ממחצית העולים בעלי ההשכלה הגבוהה עובדים במשלחי יד מתאימים להשכלתם.
6. עם העליה בוותק, רמת החיים של העולים מתקרבת לזו של שאר הישראלים.

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

בהתייחס למסקנות הדיון, אבקש להביא לידיעת חה"כ את הדברים הבאים:

א. עפ"י המחקר - בשני העשורים האחרונים (2011-1991) עלה פי שבעה מספר הסטודנטים ילידי ברית המועצות לשעבר במוסדות להשכלה גבוהה ועל תיכונית בישראל - מכ-6,000 עד כ-42,000, כלומר, כל סטודנט שמיני בארץ הוא עולה מבריה"מ לשעבר. שיעור הסטודנטים הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה (אוניברסיטאות ומכללות אקדמיות, לעומת מוסדות על-תיכוניים ולא אקדמיים) בקרב כלל הסטודנטים עולי בריה"מ לשעבר גדל בתקופה זו מכ-71% לכ-82%, שיעור זה זהה לשיעור כלל הסטודנטים היהודים בארץ (עמ' 32 למחקר).

ב. בהסתכלות בין - דונית (השוואה בין גילאי 25-34 ו-55-64), אכן ישנו פער במחזיקי תארים - מבדיקה שהתקיימה במל"ג בהיבט זה עלה, כי הקבוצה שעומדת לפני גיל פרישה הגיעה לישראל כבר עם תארים אקדמיים מבריה"מ ולכן ישנו פער לעומת האוכלוסייה הצעירה שהתחנכה בארץ והשתלבה במוסדות להשכלה גבוהה בהתאם לדפוסים המקובלים בישראל.

ג. משרד החינוך מכיר את נתוני המחקר באשר להישגי העולים מברה"מ בבחינות הבגרות. הישגים אלה טובים. שיעור הזכאים לבגרות בקרב עולים ממדינות חבר העמים עומד על 63.10% לעומת 67.81% במגזר היהודי.

חשוב להדגיש בהקשר זה, כי כלל אין מקום להשוואה בין מי שעלה לפני מספר שנים לבין מי שדובר ילידי של השפה. המעבר הבין תרבותי והעובדה שעברית אינה שפת אמם של העולים גורמת לפערים שנסגרים רק לאחר מספר שנים, 7, 9 ואפילו 11 שנים. זאת לפי מחקרים שנעשו בעולם (גיים קמינס) ובארץ (פרופ' שוהמי ושות').

ד. משרד החינוך ומל"ג - ות"ת רואים חשיבות רבה בשילובם המיטבי של העולים בכלל, ופועלים להסרת החסמים שעומדים בדרכם.

עולים חדשים הנקלטים במערכת החינוך זוכים לסל שעות ייחודי ללימודי השפה העברית ולתכניות ייחודיות להשלמת פערים במקצועות הלימוד. תלמידים עולים זכאים לסל קליטה / אגרת חינוך עבור תשלומי הורים והתאמות בבחינות הבגרות.

המורים בבתי"ס הקולטים תלמידים עולים מקבלים הכשרה ייחודית בנושא והם נחשפים במסגרת הכשרה זו לתרבויות שמהם העולים מגיעים.

בעת האחרונה, נדרש המשרד גם לתגבור לימודי האנגלית עבור תלמידים עולים. האגף לקליטת עולים במשרד, בשיתוף המפמ"ר לאנגלית, מגבשים הנחיות לצוות החינוכי העובד עם תלמידים עולים, זאת בכדי לייצר תכניות לסיוע לאוכלוסיית העולים המגיעה עם פער גם באנגלית (הדבר תקף גם לגבי עולים מצרפת ומדינות אחרות).

משימה חינוכית נוספת העומדת לנגד עינינו היא ביסוס זהות יהודית וישראלית בקרב העולים. חשוב לנו שהם יהיו חלק ממארג החיים בישראל. שירגישו שייכים.

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

ניתן להוסיף על האמור ולציין, כי האגף לקליטת עולים במשרד פיתח תכנית למניעת נשירה סמויה של עולים המתמקדת במניעת הנשירה טרם התרחשה. העולים נמצאים בסכנה גדולה יותר לנשירה מהלימודים בעיקר בגיל ההתבגרות, בשל המעבר הבין תרבותי. באגף לקליטת תלמידים עולים מופעלת תכנית הנקראת "עוגן", במסגרתה יש להם כתובת/ "מבוגר משמעותי" שملווה אותם.

מ"ג - ות"ת גם הם מתייחסים לעניין ומתקצבים מספר תכניות ייחודיות במטרה להעלות את שיעור האקדמאים בקרב אוכלוסיות ייחודיות ביניהן אוכלוסיית העולים. מדובר בתכנית המעניקות מלגות על רקע סוציאקונומי, תכנית המגבירות את הנגישות לאוכלוסייה בפריפריה וכיוצא בזה (רבים מהעולים עומדים בקריטריונים לתכניות אלה).

ב ב ר כ ה

נפתלי בנט

העתק: תה"כ יעקב מרגי, יו"ר ועדת החינוך, התרבות והספורט